

עין משפט
נר מצוה

קה:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

בא א מיי פֿיטו מהל'
שבת הלכה גי טושע
א"ח ס' רעטו ספק ד'
בב ב מיי שם הלכה ו
סמג עשין טט
וטושע א"ח ס' רעד
ס"ח:
ל ג מיי פ"ו מהלמת
ברכות ה' טו סמג
עשין טו טושע א"ח ס'
קפב ס"א:
לא ד מיי שם הלכה י
ופכ"ט מהל' שבת
הלכה ז טושע א"ח ס'
רעטו ספק יא:
לב ה מיי פ"ו מהל'
ברכות הלכה טו
וטושע מהל' שבת הל'
טושע א"ח ס' קפ סוד
ופי רעטו ספק יד:
לג ז מיי פכ"ט מהל'
שבת הלכה טו טושע
א"ח ס' קפב ס"ג:
לד ז מיי שם הלכה ה
סמג עשין טט טושע
א"ח ס' רעטו ס"ה:

רבינו הגאול

ופרכין חביבה מצוה
בשעתה כלומר כיון
שהלילה קודם לקידוש
מן היום. אין מעבירין
מצות הקידוש על הלילה
עד למחר. איני והניחי
הנכנס לביתו במוצאי
שבת מברך על היין
ועל המאור ועל הבשמים
ואומר הברלה, ואם אין לו
אלא כוס אחד מניחו לאחר
המוון ומשלושן לאחריו.
הנה מאחרת הברלה
לאחר המון ולא אמרין
חביבה מצוה בשעתה.
ופרכין שאני עיולי יומא
מאפקי יומא. עיולי יומא
מחברין ליה ולא מאחרין
ליה. אפקי יומא דהיא
תליא בהברלה מאחרין
ליה. ואסיקנא ש"מ מיהא
מחניחא תמני. וס'מ' תלתא
כסי ותלתא טעמי ושתי
קדושות. מדרקתי מבריל
על הכוס, ש"מ שהמבריל
בתפלה צריך שיבריל על
הכוס. ומדרקתי מניחו
לאחר המון. ש"מ ברכת
המוון טעונה כוס. ומולא
מבריל במקצתו, ש"מ כוס
של ברכה צריך שיעור
כיו רביעית ואין לו
אלא שיעור אחד. ומולא
קתי מבריל ומניחו לאחר
המוון ומברך עור עליו
ברכת המון. ש"מ דאסור
לו לברך עד שיטעום.
וש"מ טעמו פגמו
לברכה. ושמע מינה טעם
מבריל מדרקתי ומשלושן
לכן בברכת המון.

שמע מינה תמני. תימה דהוה מלי למימר תשע שמע מינה
שמותר לאכול קודם הברלה כשאין לו אלף כוס אחד
ולפירוש רבינו ניסים (ט) דמייירי כשהתחיל לאכול מצעוד יוס ניהא אך
קשה על פירושו דכ"י לעיל: **שמע מינה המבריל בתפלה צריך**
שיבריר ער הבוב. ור"ת צפרק אין
עומדין (ברכות דף ג): דלמר ליה רבינא
לרצא הלכתא מלי א"ל קקידושא מה
קידושא בתפלה ועל הכוס אף הברלה
אמאי לא פשיט ליה מזביותא דהכא
וי"ל משום דאיכא זרייתא התם
הסבבת שא"ל להבדיל צנייהא דקמתי
המבדיל צו וצו ינוחו לו זרכות על
רשטו (י) והכא דמשמע ליה דודאי הבדיל
בתפלה אף על גב דאיכא דלף מבדיל
מדלמר המבדיל צו וצו כו' משום
שמע מינה ברבה מעונה כוס.
קלת משמע דלפילו זיחיד טעונה כוס
דהנכנס משמע שהוא יחדי וכן משמע
(דף קז:) דתמן שלישי אומר עליו
ברכת המון וקאמר בגמ' שמע מינה
בהמ"ז טעונה כוס וארבעה כוסות
תיקנו אפילו זיחדי מיהו יש לדחות
משום דבהמ"ז טעונה כוס בג' תיקנו
בפסח אפילו זיחיד כוס לברכת המון
דאי צדוש פעם אינה זריכה מה עיני
כוס צדהמ"ז היה להם לתקן שיר לכוס
שלישי והעולם אין נוהגין לצרך צדהמ"ז
על הכוס המון וקאמר בגמ' שגמיה בן

רבינו מאיר אומר להטעין כוס אפילו זיחיד וכן מוכח במדרש שוחר
טוב על קרא דשני רשעים שצרת ועוד מוכיח מורי הר"ר יחיאל
דטעונה כוס אפילו זיחיד דאי אינה טעונה כוס למה מניחו אחר
המוון יבדיל לפני המון ויאכל כל אחד בעצמו (ט) ואלא תהא טעונה
כוס ור"ת לר"ג דלמר צרכינ מצרכין (ברכות דף מד.) דכל ז' מינין טעונין
ג' זרכות דהיינו צדהמ"ז ואם ינטרך כוס גם אותו כוס ינטרך כוס
אחר א"כ לא יפטר לעולם וי"ל דלא תקנו כוס אלף אחר סעודה לחם
ולה"ג שאין לצרך על הגפן אחר צדהמ"ז אחי נמי (ט) שפיר ונראה דכן
הלכה צדהמ"ז טעונה כוס ובאלו דברים (שם דף נב.) דאיכא זרייתא
דקצרה אינה טעונה מוקי לה התם כתנאי אליבא דב"ש: **וש"מ בום**
של ברבה צריך שיעור. פ"י מדלינו מחלקן לב' כוסות ותימה
דהא מדקמתי אין אלף כוס א' משמע דאין לו כלי אחר דהכי אמרי'
בזרכות באלו דברים (ג"ו ט) דקאמר התם וסבדי צ"ש צדהמ"ז
טעונה כוס והתנן צא להם יין אחר המון ואין לו אלף כוס אחד
מצרך על היין ואח"כ מצרך על המון מאי לאו דמצרך עליה ושמ
ליה מיד לא דמצרך ומנח ליה ולא שמ ומוניחו צדהמ"ז והאמר מר
המצרך צריך שיטעום דטעים ליה צדיה שייח מעט מן היין יצדו
וישתה ולא יפגום ומייירי שאין שם רביעית צדהמ"ז משמע מדמוקי
לה בטעים ליה צדיה ולא קאמר שייח היתר מרביעית בכלי אחר
משום דקמתי אין לו אלף כוס אחד היינו אין לו אלף כלי אחד וי"ל
דהתם כיון דמייירי דאיכא טפי מרביעית א"כ אין לו אלף כוס אחד
היינו על כרחק כלי אחד דאי לענין דליכא שני רביעית קאמר הלא
א"ל שיעור לצרך על היין לשמות דלפילו אמהו מצרך שלא יהנה
בלא זרכה והרי יכול לצרך ולשתות העודף על הרביעית ורביעית
הנשאר יניח לברכת המון אלף אין לו אלף כלי אחד קאמר אבל
הכא אין לו אלף כוס אחד אין נראה דכלי אחד קאמר דהא הנכנס
לביטו קמתי שלא התחיל לאכול ואי אפשר שלא ימלא כלי אחר
דמסתמא לא מייירי דגברא ערטיילאי הלכך ע"כ לענין דאין לו שני
שיעורין קאמר ובזרכות דמייירי צדא להם יין על השלחן אפשר שאין
לו על השלחן אלף כלי אחד: **וש"מ טעם מבריל.** ולא ימתין עד
למחר קודם אכילה: **שמע מינה טעמו פגמו.** נראה דס"ד דאיכא
טפי מרביעית ומשום דליכא שתי רביעיות קרי ליה כוס אחד והשתא
מוכח שפיר דטעמו פגמו אף על גב דכוס של זרכה צריך שיעור
דנהי דלכריך שיעור יטעום מלא לוגמיו היתר על הרביעית והרביעית
יניח לבהמ"ז ורז אשי דחי דמייירי דליכא שיעור טעמיה יומר מרביעית
דאם טעמו חסר שיעורו ומיהו קשה היכי מוכח טעמו פגמו מדלף טעם
העודף אחתי תיקשי ליה אמאי לא טעים ליה צדיה או בכלי אחר כדלמר
באלו דברים וי"ל צדוס חוצה כגון הברלה וצדהמ"ז וקידוש צריך לשמות
מכוס שיש בו רביעית (ל הלכך לא אפשר לטעום צדיה או בכלי אחר

קידוש היום מפני שקידוש היום קודם לכבוד
יום (ט) (וכבוד לילה) ואם איתא לישבוקיה עד
למחר וליעביד ביה תרתי א"ל (ט) חביבה מצוה
בשעתה ומי אמרינן חביבה מצוה בשעתה
והא (ט) תניא הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך
על היין ועל המאור ועל הבשמים ואחר כך
אומר הברלה על הכוס (ואם אין לו אלף כוס
אחד מניחו עד לאחר המון ומשלושן כולן
לאחריו ולא אמרינן חביבה מצוה בשעתה
א"ל אנא לא חכימא' אנא ולא חוזה אנא
ולא יחידא' אנא אלף גמרנא וסדרנא אנא וכן
מורין בבי מדרשא בוותי (ט) שאני לן בין
עיולי יומא לאפקי יומא עיולי יומא כל
כמה דמוקדמינן ליה עדיף ומוחבבין ליה
אפקי יומא מאחרין ליה כי היכי דלא
ליהי עלן כמונא שמע מינה מיהא מתנאי תמני
ש"מ (ט) המבריל בתפלה צריך שיבריל על
הכוס וש"מ (ט) ברבה מעונה כוס וש"מ (ט) כוס
של ברבה צריך שיעור וש"מ (ט) המברך צריך
שיעור וש"מ (ט) טעמו פגמו וש"מ (ט) מעם מבריל
ושמע

ולא אמרינן חביבה מצוה בשעתה. ללא מבדיל מקמי סעודתא דהוי
שעת הברלה: לא חכימא אנא. ללא חכימא ליה אנא מדעתאי להא
דחביבה מצוה בשעתה: ולא חוזה אנא. מגיד: ולא חכימא ליה
משמיה דגברא יחידאה: אלף גמרנא אנא. כך שמעמי צייצה:
וסדרנא אנא. מסדר שמועות לפני
רבותי תמיד: עיולי יומא. מחזבינא
ליה ועבדינן קידוש מאורתא כי היכי
דלנקטיה עליון הייא: אפוקי יומא.
כגון אבדלתא: מאחרין ליה. היכא
דאין לו אלף כוס אחד עד לאחר
המוון: שמע מינה המבדיל בתפלה
כנכנס לביתו מצוה צמולאי
שבת מבדיל אף על גב דסתם צני
אדם מבדילין בתפלה: וש"מ זרכה
טעונה כוס. זרכת המון: ושמע
מינה (זרכה המון) [נאום] (ט) של צר'
צריך שיעור. דאי לא צריך שיעור
ליחלקי' לתרי: ושמע מינה צריך
המצרך שיטעום. דאי לא טעים ליה
ליצרך עליה תרי זמיני: ושמע מינה
טעמו פגמו. כזר מצרכת המון:
ואליבא

רשב"ם

קידוש היום. קידוש הלילה שמקדישין
את היום על הכוס בלילה קודם לכבוד
יוס שלא ישנה אותו באמצע סעודה
אלא יקדש צו בלילה קודם אכילה:
ולענין זיה סרס'. קידוש היום והוי
נמי כבוד היום קלת אע"פ שאינה
בתוך הסעודה: חביבה מצוה בשעתה. כדלמר באלו דברים (לעיל דף
סח.) שהרי הקטר חלצים ואזכרים כשרים כל הלילה ואין ממתינין
להם שצבת עד שמתחן שגא' (במדבר כח) עולת שבת בשצבתו הלכך
יקדש צו בלילה ולא ימתין צו עד מחר: ומי אמרינן צני זרכה
חביבה מצוה בשעתה: ומשלושן כולן לאחריו. לאחר זרכת המון
יין נר צמנים והברלה כב"ש אליבא דר' יהודה והכי מפרשי' לקמיה
(קא). ולא אמר חביבה מצוה בשעתה דלא מבדיל מקמי מוון דהויא שעת
הברלה: לא חכימא אנא. לא חכימא לה מדעתאי להא דחביבה מצוה
בשעתה: ולא חוזה אנא. מגיד: ולא חכימא לה משמיה דגברא
יחידאה: אלף גמרנא אנא. כך שמעמי צייצה: וסדרנא אנא.
מסדר שמועות לפני רבותי כך מפרש רבינו שלמה. ובתלמודי רבינו
יחקק כתב הר"ג לא חכימא ולא גמרנא אנא אלף מסדרנא אנא וי"ל
פ"י הדבר כן לא חכימא אנא לומר מה שאמרתי מעמי מקדש והולך
כל היום כולו וגם לתוך חביבה מצוה בשעתה ולא גמרנא אנא לא
למדמי דבר זה מרבותי כסדר קידוש אלף סדרנא אנא כל סדרי
זרכות קידוש והברלה נתתי לב צהן לברר את כולן לא נמשבחמי עד
שעמדתי על עיקרן ועל סדרן להורות לעולם כן: עיולי יומא. מחזבינן
ליה ועבדינן קידושא מאורתא כי היכי דלינקטי עליון הייא דחביבה
מצוה בשעתה וחייזין מקדימין למצוה: אפוקי יומא. כגון הברלה
מאחרין ליה היכא דלשכתן שום עלילה לאחוריה כגון היכא דאין לו
אלף כוס אחד דמאחרין ליה עד לאחר המון: שמע מינה המבדיל
בספנה כו'. דקמתי הנכנס לביתו צמולאי שבת מבדיל ואע"ג דסתם
צני אדם מבדילין בתפלה: ש"מ זרכה טעונה כוס. זרכת המון:
וש"מ כוס של זרכה צריך שיעור. רביעית לוג דאי לא תימלא הכי
דלריך שיעור לחלקיה לתרי: וש"מ המצרך צריך שיטעום. או הוא או
אחד מן השומעים ובשתיית אחד מהן ילאו כולן כדלמר בעירובין צפרק
בכל מערבין (דף ט:) דלמר התם ליצרך עליה ולינחיה ומשני המצרך
צריך שיטעום וליתציה לינוקא לית הלכתא כרז אחא צר יעקב דאמי
למיסרך וזיום הכפורים קאי וש"מ דהמצרך צריך שיטעום לכתחלה
ואם לא טעם כי אם אחד מהן ילאו כולן ידי חובתן אבל אין מצרכין
על הכוס אם לא ישמה א' ממנו ואפילו צמתיית מניוק שפיר דמי
ומצרייתא וז שמעינן דלריך שיטעום דאי לא טעים ליה ליצרך עליה
תרי זמיני הברלה בשעתה בלא שמה וזרכת המון בשעתה וישתה:
וש"מ טעמו פגמו. לזרכת המון מדלא מבדיל זרישא קודם אכילה
ושותה ומשייר המותר לזרכת המון: וש"מ טעם מבדיל. אף על
פי שאכל מבדיל ולא ימתין עד למחר קודם אכילה דאיכא למאן דלמר
לקמן (דף קז:) טעם אינו מבדיל. הכא לא גרסי' טעם אינו מקדש:

ושמע
אזל בזרכות דלא מייירי כזום חוצה אפשר לתקן ע"י דטעים ליה צדיה:
ושמע

(א) ז"ל ל"ג. (ב) לעיל
סח: (ג) ו"ל. (ד) לעיל דף
קפ: (ה) ו"ל. (ו) וזכרות
ג. (ז) שם ג. (ח) וזכרת קז:
לקמן קז. (ט) וזכרת קז:
(י) וזכרות ג. (יא) שם
ועיובין מ. (יב) וזכרות
ג. (יג) וזכרות קז: (יד) וזכרות
קז. (טו) וזכרות דהתם אס
מבדיל צו ולא הבדיל צו
ועיובין לז זכרות על רשטו,
(טז) וזכרות חז' זכרות לו.
ד"ה נתן.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושמע מינה
כוס של זרכה בהמ"ז צריך
שיעור כלי': (ב) תוס' ד"ה
שמע מינה ובי' ולפירוש
רבינו ניסים. צ"כ לעיל דף
ק"ב ע"כ ד"ה מניחו:

גליון הש"ס

גב' ויש"ב ברכה מעונה
בום. ע"י פ"א מ"ד דדמאי
וצר"ש שם:

מוסף רש"י

חביבה מצוה בשעתה.
זכרים את לחצבם (וחזין)
הד. ומשלושן. לשון
שלשלת. לומר סודין
לאחר המון (וברכות ג.).
ברכה טעונה כוס. זרכת
המוון, דקמתי מניחו לאחר
המוון (שם). טעמו פגמו.
לזרכת המון ולקדוש
ולהברלה (שם).

מוסף תוספות

א. דרשאי לחלק כל זמן
שלא התחילו לאכול
ביחוד. מוס' הא"ש.
ב. שאין זה כבוד קידוש
הברלה שיעור המברך
כוס מלא לפניו וישתה
ממנו משורו בבלי אחר.
שם.

(א) [לעיל ק.ה.ג.] (ב) [לעיל ק.ה.ג.] (ג) [לעיל ק.ה.ג.] (ד) [לעיל ק.ה.ג.] (ה) [לעיל ק.ה.ג.] (ו) [לעיל ק.ה.ג.] (ז) [לעיל ק.ה.ג.] (ח) [לעיל ק.ה.ג.] (ט) [לעיל ק.ה.ג.] (י) [לעיל ק.ה.ג.] (יא) [לעיל ק.ה.ג.] (יב) [לעיל ק.ה.ג.] (יג) [לעיל ק.ה.ג.] (יד) [לעיל ק.ה.ג.] (טו) [לעיל ק.ה.ג.] (טז) [לעיל ק.ה.ג.] (יז) [לעיל ק.ה.ג.] (יח) [לעיל ק.ה.ג.] (יט) [לעיל ק.ה.ג.] (כ) [לעיל ק.ה.ג.] (כא) [לעיל ק.ה.ג.] (כב) [לעיל ק.ה.ג.] (כג) [לעיל ק.ה.ג.] (כד) [לעיל ק.ה.ג.] (כה) [לעיל ק.ה.ג.] (כו) [לעיל ק.ה.ג.] (כז) [לעיל ק.ה.ג.] (כח) [לעיל ק.ה.ג.] (כט) [לעיל ק.ה.ג.] (ל) [לעיל ק.ה.ג.]

תורה אור השלם

1. זכור את יום השבת לקדשו: שמות כו ב
2. החכם עיניו בראשו והבטיל בחשך הולך וידעתו גם אני שמקרה אחד יקרה את כלם: קהלת ב יד

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ה"ג ת"ר וכו' דני קדיש תחלת יומא: (ב) ד"ה אין לו אלל ביום וכו' בלילה היא דבניסוחו היא קדושתו: (ג) ד"ה ואני וכו' אמר להם קידוש גדול:

מוסף רש"י

הראשון בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא. קרי נתר שנת שעריה אלל רביעי ממשי ושני נקראו: על שם שנת הבאה. האי שנת דקאמר יום שנת ממש קאמר (גיטין ע"ג).

מוסף תוספות

- א. כיון דביעבר יוכל לברך על כוס פגום. מוס' ה"א.ש. ב. בתמיה כלומר וכי מושבע ועומד הוא. שם. ג. כדאמרין לעיל.
- ב. ושם כנתיבא איתא: כל הברכות כולן אינן שייצא מוציא ואם יצא אינו מוציא.
- ג. דההוא סבא קא שתי אפי"פ שלא שפך מכוס של ברכה לתוכו. שם.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קו.

**עין משפט
נר מצוה**

ושמע מינה אומר שתי קדושות על כוס אחד. ובשאלו לו כדלמך לעיל (ד' קכ): **משום דביום של ברכה צריך שיעור.** רב אשי לא פליג אלמוראי דבסמוך ואית ליה שפיר טעמו פגמו אלל דמהא ליכא למשמע מינה קאמר: **קפיד אכסא פנימא.** פירש רש"ס דקפיד לכתחלה דוקא ואם אין לו אלל פגום יקדש עליו ותימה א"כ איך תמירו לאכול קודם הדלה משום קפידא דפגימה^א מיהו ראו רש"ס לסמוך עליו בשעת הדחק: **זוכרה על היין.** זוכרה כתיב על היין וזכרו כיון לצנון (הושע יד) זוכרה דודין מיין (שיר כ)

והאי זכירה היינו קידוש ויכולו לא מנינו על הכוס אלל בתפלה כדלמך בשבת (ד' קט): ולא ניתקן על הכוס אלל להוילא צנוו וצני צימו ומה שרגילין לומר ויכולו אחר התפלה בקול רם היינו משום י"ט שחל להיות בשבת שמתפללין אמת בחרתו ואין אומר ויכולו בתפלה ותקנו נמי לומר בכל שבתות שלל לחלק בין שבת לשבת וגרסה דקידוש על היין אסתמחא היא והא דלמך צני שמתו (זכרות ד' כ): נשים חייבות בקידוש היום דבר מורה היינו דוקא קידוש היום אלל על היין לא הויא אלל מדרבנן כדמשמע בריש נזיר (ד' ג): דקאמר מיין ושכר יזיר לאסור יין מנזה כיון הכרות וספיק מלא ניהו קידושא והעדלה מושבע ועומד מהר סיני הוא^ב דלאינטריך קרא למיסר אלל כי הא דלמך רבא שזועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אינטריך קרא דזירות חל עליו אף על פי שמושבע ועומד הוא ועוד מנינו למימר דקידוש על היין דבר מורה אלל הא דלמך המצריך קרי שיעטעוס זהו מדרבנן: **הוזה גחין ושתו.** וא"ת דצפרק שלשה שאכלו (זכרות ד' מו). אמרינן אין המסובין רשאי לטעום עד שיטעום המצריך וי"ל דהיינו דוקא בהמוילא שזריך לאכול כדלמך צפרק ראוהו צ"ד (רי"ה ד' כט): לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין א"כ

ואליבא דרבי יהודה. דלמך [קג.] מאור ואח"כ בשמים: משום דכוס של ברכה טעון שיעור. אלל אי הוה ציה טפי מכשיעור טעמו לא פגמו: קפיד. לקידוש והעדלה וזכרת המזון אלל אס צל לשמות מכוס פגום מצרך עליו זכרת היין: לקדשו. משמע משעה שמתקדש היום: אין לו אלל ציוס. לקמן פריך אדרבה עיקר קדושא בלילה הוא דכניסתו היא קדושתו: קידושא רבא. זורא פרי הגפן והאכי קרי ליה קידושא רבא דלכולהו קידושי אמרי לה: **ואגזי ציה.** האריך צו: עד רביעי בשבת. אלל מרביעי ולהלן אמר לה י"ז גיטך על מנת שתמני לי מאתים זו אמר השבת או שאמר קודם השבת תמני לי: אלל לא על האור. אס לא צריך זורא מאורי האש צמוילא שבת שוב אינו מצריך: נטל

רשב"ם

ושמע מינה אומרים צ' קדושות על כוס אחד. היכא דלית ליה אלל כוס אחד כי הכא אע"ג דלמך לעיל (ד' קכ): אין אומרים צ' קדושות על כוס אחד היכא דלית ליה שאני כדמתרנין לעיל: **ושמע מינה צ"ש היא ואלביא דרבי יהודה.** דלמך לעיל מאור ואח"כ בשמים דאילו ל"ה צרישא בשמים ואח"כ מאור. והא ליכא למימר ר"מ ואלביא דב"ה כדלמך לעיל וצ"ה אומרים נר ובשמים מזון והעדלה ועני רבא זו דברי ר"מ היא דה"נ פרכינן בזכרות פיק אלל דברים (ד' כג) ומשני לא ס"ד מדקמני ומשלטן לאחר המזון מאן שמעת ליה דלית ליה האי סברא דמזון צרישא רבי יהודה כדלמך לעיל רבי יהודה אומר לא נחלקו צ"ש וצ"ה על המזון שבתחלה ועל הדלה שצוקף כו' אלמא רבי יהודה היא ואלביא דצ"ש דאילו לר"מ מי תנא לה משלטן לאחר המזון דלדידיה מאור צרישא בין ל"ש בין ל"ה ולא מזון כדלמך לעיל זו דברי ר"מ: משום דכוס של ברכה

ושמע מינה אומר ב' קדושות על כוס אחד וש"מ ב"ש היא ואלביא דרבי יהודה רב אשי אמר מעמו פגמו וכוס של ברכה צריך שיעור חדא מילתא היא וה"ק מ"ט מעמו פגמו משום דכוס של ברכה צריך שיעור רבי יעקב בר אידי קפיד אהצבא פגימא רב אידי בר שישא קפיד אכסא פגימא מר בר רב אשי קפיד אפילו אהביתא פגימתא ת"ר זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין אין לי אלל ביום בלילה מנין ת"ל זכור את יום השבת לקדשו בלילה מנין אדרבה עיקר קדושא בלילה הוא קדיש דכי קדיש תחלת יומא בעי לקדושי ותו בלילה מנין ת"ל זכור את יום תנא מיהדר אליה וקא נסיב ליה קרא דיממא ה"ק זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין בכניסתו אין לי אלל בלילה ביום מנין ת"ל זכור את יום השבת: ביום מאי מברך אמר רב יהודה בפה"ג רב אשי איקלע למחוזא אמרו ליה ליקדיש לן מר קידושא רבה הבו ליה סבר מאי ניהו קידושא רבה אמר מכדי כל הברכות כולן בפה"ג אמרי ברישא אמר בפה"ג ואגיד ביה חזייה לההוא סבא דגחין ושתי קרי אנפשיה^א החכם עיניו בראשו^ב אמרי בני רבי חייא מי שלא הבדיל^ג במוצ"ש מבדיל והולך בכל השבת כולו ועד כמה א"ר זירא יעד רביעי בשבת כי הא^ד דיתב רבי זירא קמיה דרב אסי ואמרי לה רב אסי קמיה דרבי יוחנן ויתב וקאמר הלענין גיטין חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא ארבע וחמשא ומעלי יומא קמי שבתא א"ר יעקב בר אידי ואבל לא על האור אמר רב ברונא אמר רב הנוטל

לה א מיי פכיע מהל שבת הלכה טו טוש"ע א"ח סי קפז עקיף ג: לו ב מיי שם הלכה א [והלכה ו] סג עשין קט [טור א"ח סי רעא]: לו ג מיי שם הלכה י וסג שם טור ש"ע א"ח סי רפט עקיף א: לו ד מיי שם הל' ד סג שם טור ש"ע א"ח סי רלט ס"ו: לו ה מיי פ"ט מהל גיטין הלכה כג סג עשין ד טוש"ע א"ח סי ק"מ ס"ו: לו ו מיי פכיע מהלגות עט הלכה ד סג עשין כט טוש"ע א"ח סי רלט עקיף ו:

רבינו חננאל

ומדרבין בכוס אחד והבדלה, ש"מ אומר שתי קדושות בכוס אחד. וש"מ מדמקדים המאור לבשמים ב"ש היא, דאי ב"ה בשמים ואח"כ מאור אמרי ר' יעקב בר אידי קפיד אכסא פגימה. רב ששת קפיד אפי מחצבא פגימה לא הוה מברך. מר בר רב אשי קפיד אפילו מחזיתא פגימה. ת"ר זכור את יום השבת לקדשו וכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלל ביום בלילה מנין, ת"ל זכור. ומסקנא ביום מאי ואמרינן ברא פרי הגפן, והוא קידושא רבא. אמרי בני ר' חייא מי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך כל השבת. ועד כמה, עד רביעי בשבת. דאמר ר' זירא בענין גיטין יום ראשון ויום שני ויום שלישי ביום חמישי ויום ששי קמי שבתא. אמר ר' יעקב בר אידי אבל בשאר ימי השבוע המבדיל אינו מברך על האור, וכן תאני שלא.

אוכל עמנו^א הלך רריך להמתין עד שיטעום המצריך אלל קידוש שאין חובה לשמות להמצריך א"ש להמתין ומיהו צירושלמי דזכרות א"ר אבא צשס רב מסובין אסורין לטעום עד שיטעום המצריך ר' יהושע צן לוי אומר שותין אע"פ שלא שתה ולא פליגי מה דא"ר אבהו כשהיו כולן זקוקין לכוס אחד מה דלמך ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צידו ומשמע נמי אס אין כוסו צידו אפי' שפך מכוס זכרה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המצריך אלל כשיש לכל אחד כוס א"ש להמתין ולכך הוה גחין ושתי ומכאן יש להוכיח שא"ש לשפוך מכוס של זכרה לשאר כוסות^א ומיהו היכא דפגימי רריך לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שישמו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשתיה לא מעכבא כדלמך צפרק בכל מערבין (עירובין ד' מ): וגם בהמוילא יש להוכיח מירושלמי אס יש לכל אחד ככרו א"ש להמתין ואוכל כל אחד משלו והא דלמך טול צרוך (זכרות ד' מ) ואמרינן נמי (שם ד' מו). בעל הבית בוצע כדי שיצבע צעין יפה דמשמע שאין אוכלין אלל מה שמחלק להם מיירי בשאין ככר לפני כל אחד א"כ בשבת וכגון שאין להם לחם משנה דאו צריכין לאכול מצניעותו: הנוטל

אומר שיעור. אלל אי הוה טפי מכשיעור וטעמו לא פגמו: קפיד אכסא פנימא. לקידוש ולהעדלה ולהנמי^א ולכל זכרות שתקנו לקדרן על היין שלא יברך על כוס פגום אלל אס רוחא לשמות יין רריך לצרך זורא פרי הגפן שאסור ליהנות מן העולם הזה בלא זכרה^א. ומיהו אס אין לו אלל יין פגום מקדש עליו דקפיד לכתחלה משמע: אפילו אהצבא. חביות קטנות אלל אס חבית של עץ גדולה אין להקפיד: ה"ג ס"ר זכור אס יום השבת לקדשו וזכרהו על היין אין לי אלל ציוס בלילה מנין ס"ל זכור אס יום השבת בלילה מנין אדרבה עיקר קידושא בלילה הוא דכי קדיש (ב) יומא צעילא לקדושי וכו בלילה מנין תלמוד לומר זכור אס יום השבת תנא מהדר אליה ונסיב לה קרא ליממא הכי קאמר זכור אס יום השבת לקדשו וזכרהו על היין כניסתו אין לי אלל בלילה כו': לקדשו. משמע בשעה שמתקדש היום: אין לו אלל ציוס. ולקמן פריך אדרבה עיקר קידושא בלילה (א) הוא קדושתו: הכי קאמר כו'. אע"ג דאין לפרש לשון השנוי בצרייתא צענין זה אלל ע"י שאנו מסרסין אותה למפרע אפי"ה לא שייך למימר חסורי מיחסרה שהרי אין חסר ממנה כלום אלל שנויה למפרע דצמקוס שהיה לו לומר אין לי אלל בלילה ציוס מנין טעה התנא בצמועתו ושנה אין לי אלל ציוס בלילה מנין הלך לא שייך למימר חסורי מיחסרה: ציוס מאי מצריך ומשתי משום כבוד שבת לחלק בין מדת שבת למדת חול שהוא ענין שיר שאין אומרים שירה אלל על היין והכי מפרש בשאלותא דרב אחאי צפרשת ושמע יתרו^א: קידושא רבא. זורא פרי הגפן וקרי ליה קידושא רבא דלכולהו קידושי קאמרי ליה: ואגזי ציה. האריך צו לדעת אס יסרהב אחד מהס לשמות וצכך יצין דזורא פרי הגפן רגילין לומר ותו לא שאס לא כן היה אומר (א) לו [לקדש] קידוש גדול של לילה כמנהגן: עד רביעי בשבת. ולא עד בכלל אלל מרביעי ואילך גבי שבת הבאה מתחשב: לענין גיטין. אס אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתמני לי ר' זו אחר השבת או על מנת שתתנס לי קודם השבת: אלל לא על האור. אס לא צריך על הנר זורא מאורי האש צמוילא שוב אינו מצריך: כך י"ל טעם הדבר כדמניא צמקוס שנהגו (לעיל ד'). אין מצריך צן אלל בליל מוצ"ש הואיל ותחלת צרייתו הוא: נטל

בא א ב מ"י פכ"ע
מהלכות שבת הל' ט
והל' י' סמ"ג עשין כט
טוש"ע א"ח סי' רע"א
סעף י':
בב ג מ"י שס הל' ה
ז ומגן שם טור ש"ע
א"ח שם ס"ז:
בב ד מ"י ומגן שם
טוש"ע א"ח סי' רל"ט
ס"ה:

רבינו הגאון

ואמר רב ברוך אמר
רב נטל ידיו לא
יקדש ואסיקא רב אימת
דחביבה עליה ריפתא
מקדש אריפתא, אימת
דחביבה עליה חמרא
מקדש אחמרא.

הנוטל ידיו לא יקדש. פירש רש"ס וצ"ל דרז עמרם משום
היסח הדעת וקשה דהא רב גופיה קאמר צ"ל כל הנשך
(חולין דף קו): נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום ו"ל דתנאי
לא מהני אלא היכא דלא שכיחי מיא כגון שאין לו מים בסמוך או יש
לו וצריך לדברים אחרים אבל היכא
דשכיחי מיא ויש לו בסמוך לא יועיל
תנאי דמשמע התם דקאמר אמר
להו רבא להנהו בני פקתא דערבות
כגון אתון דלא שכיחי לכו מיא משו
דייכו מנפלא ואתנו עלליהו כולי
יומא איכא דלאמרי צבעת הדחק
ופליגא דרב ואיכא דלאמרי אף שלא
צבעת הדחק והיינו דרב משמע
דרב נמי איירי בלא שכיחי מיא
דקאמר כגון אתון דלא שכיחי לכו
מיא וקאמר והיינו דרב וה"ר אלחנן
מפרש ו) נוטל לא יקדש משום דמיחזי
כנוטל ידיו לפירות דהרי זה מגסי
הרוח: **זימנין פניאין** הוה קאימנא
קביה רב. השתא מסיק דקדוש
לא הוה היסח הדעת וא"ל דצפיק אלו
דברים (ברכות דף נ"א). אמרי צ"ה מוזגין
את הכוס ואח"כ נוטלין לידים ומפרש
טעמא ו) משום דתקף לנטילת ידים
סעודה וזי מציגת הכוס הוה טפי

נטל ידיו לא יקדש. דקידושא מפסיק צין נטילה לאכילה והוה כהיסח
הדעת ובעי נטילה אחריתי בחר קידושא: **דחביבה ליה ריפתא.** שהיה
רעב מקדש אריפתא. אלמא לא צעי נטילה אחריתי אלא מעיקרא משי
ואכל נהמא דקידושא: **דחביבה ליה חמרא.** שהיה זמא: **טעם.**
אם אכל שוב אינו מקדש כל הלילה:
אישתלי. רב ירמיה: **אמרה ליה**
דזיסהו. דרב אסי לרב אסי: **והאמר**
לא עזיד הני. דלאמר רב אסי טעם
אינו מצדיל: **כרביה.** כרב דרב הונא
משמיה דרב הוה אמר שמעתימה:
כל

רשב"ם

נטל ידיו לא יקדש. אלא אחר יקדש
והוא ילא ידי חובתו צשמיעה ושמה
לאין כאן היסח הדעת מאחר שהוא
עלמנו אינו מצדיל אלא הוא עצמו לא
יקדש אם נוטל ידיו כדי שיאכל על
סמך נטילה דלפני קידוש דקידוש
מפסיק צין נטילה לאכילה והוה
כהיסח הדעת וצעי נטילה אחריתי
בחר קידושא דתקף לנטילת ידים
סעודה וצשביל קידוש לא צעי נטילה
דהנוטל ידיו לפירות ה"ו מגסי הרוח
והא קמ"ל דנטילה שלפני קידוש אינה
עולה לו לפיקח יקדש תחלה ואח"כ

הגהות הב"ח

(א) גמ' הנוטל ידיו לא
יקדש וכן אמר רב אדא
בר אבהו אמר רב נטל
ידיו לא יקדש אמר רב
ר' יצחק: (ב) הו"פ ד"ה
הנוטל וזי' והרב אלחנן
מפרש הנוטל ידיו לא
יקדש: (ג) ד"ה מקדש
וזי' דלא הוה היסח הדעת
וצינולמא:

מוסף תוספות

א. וא"כ היכי הוה קידוש
היסח הדעת והלא אין לך
התנאה גדולה וראיתו מו
כיון שרעתו לאכול מיד.
מו"פ ר"פ ב. מאי מייחזי
ראה ממקדש אריפתא
למקדש אחמרא. מו"פ
הרא"ש. ג. לברכת
המוציא. שם. ד. דא"צ
דהוה חמר מדינה מכל
מקום אין עליו שם יין
דגבי זכירה כתיב וזכרו
כיון לבבון. מו"פ ר"פ לקמן
קו. שאין מקדשין אלא על
היין הראוי לנסך ע"ג
המזבח. דקדוש אפשר
בפת. מ"י הר"ן לקמן קו.
ה. צדיקים עצמם לא
כ"ש. מו"פ הרא"ש.
ו. ודאין זה דבר מנוגה
כ"כ. שם.

היסח הדעת מקידוש ו"ל דשאני מציגה שהיא צמנין וצריך דקדוק שלא
יחסר ואלא יומיר והוה טפי היסח (הדעת) מקידוש ור"מ פירש דהתם
איירי בחול ויש לחוש שאם יטול קודם מציגה שיעסקו צבעת דברים
ולא יאכל לאתרי ולא אדעמיה אלא צבעת אין לחוש שפליג לדבר
אחר שהשלחן ערוך ויאכל מיד: **מקדש אריפתא.** פירש
רש"ס שהיה מקדש על הפת צמקום יין ואם כן היה נוטל תחלה
ולא הוה קידוש הפסק וקשה לר"מ¹ דקידוש על הפת ודאי לא הוה
הפסק שהקדוש הוה לאחר המוציא והוה כמו גביל למורי² דלא
הוה הפסק צין צרכה לאכילה וכ"ש דלענין נטילה לא הוה הפסק
אבל צמקדש על היין שהוא קודם המוציא יהיה הפסק צין נטילה
³ והיה נוטל ואח"כ לפעמים היה נמלך והוה מקדש אחמרא והיה
סומך על אותה נטילה ואין להקשות לרש"ס דהא משמע לקמן
דאין מצדילין על הפת מדלמימיר צת טוות וא"כ כל שכן דאין
מקדשין על הפת דקידוש חמור מהצדלה כדלמרינן לעיל (דף קה).
דקובעת לקדוש ולא להצדלה ולקמן אמרינן סבור מינה קידושי
הוא דלא מקדשין הא אצדולי מצדילין דאינה קאיא דאיכא טעמא
דכיון שמוזיא לסעוד סעודת שבת שייך קידוש על הפת אבל הצדלה
אין ענינה אלא פת אלא דוקא על היין דשייך צכל דבר הודא"פ
ושירה מ"מ נראה לר"מ דאין מקדשין על הפת כלל והכא ה"פ
הנוטל ידיו לא יקדש משום דס"ל לרב יש קידוש שלא צמקום
סעודה וחישינן שמא יפליג וילך לחוך א"ל רב יצחק כו' זימנין
דחביבה ליה ריפתא ומקדש אריפתא כלומר הוה מקדש אחמרא על דעת
כדפרישית לעיל וזימנין דחביבה ליה חמרא הוה מקדש אחמרא שלא צמקום
ריפתא דהיינו סעודה דצינרא ליה דיש קידוש שלא צמקום סעודה
ומאן דסבר אין קידוש אלא צמקום סעודה כ"ש דנוטל ידיו ומקדש דלא הוה היסח
(ו) וצירושלמי בצרכות גבי פלוגתא דצ"ס וצ"ס מצדיל על היסח
ואחר כך מצדיל על היין משמע כפ"ת דאין מקדשין על הפת דא"ר זעירא
מדברי צניהם נלמד מצדילין בלא יין ואין מקדשין בלא יין אמר רבי
יוסי צ"ר צון נהיגין תמן מקום שאין יין שליח צבור יורד לפני המזבח
ואומר צרכה אחת מעין שצב וחזות צמקדש ישראל ויום השבת משמע שאין
מקדשין על הפת וצ"ע אם מקדשין על השכר היכא דהוה חמר מדינה
כמו שמצדילין וכולה שמעתינן דאסרה לקדושי אשיכרא איכא לאוקמא
בשאינו חמר מדינה ותדע מדקאמר רב צסם שאין מקדשין כך אין מצדילין
ובחמר מדינה פשיטא דמצדילין ולקמן נמי דלאמר אין מקדשין בלא יין
וכן היא דירושלמי שהצדתי איכא לאוקמא דלא אחי למעוטי אלא כשאינו
חמר מדינה ואי מקדשין על השכר היכא דהוה חמר מדינה אחי
שפיר ציום טוב שאחר השבת שיעשו יקנה"ו על השכר אלא אי אין
מקדשין על השכר ונרש"ס שאומר לקדש על הפת מימה איך יעשו
חזי יקנה"ו על הפת וחזי על השכר ומינה צסדר דרב עמרם יש אע"ג
דאין מצדילין על הפת ציו"ט שחל צמוציא צבת מצדילין כיון
דקידוש עיקר כדפסקין יקנה"ו ומקדשין על הפת נעשה הצדלה טפילה
לה ומצדיל על הפת עם הקידוש וכום צרכת המזון נראה דמצדילין
על השכר היכא דהוה חמר מדינה דהא אפילו הצדלה דטעונה כום
לכולי עלמא מצדילין כל שכן צרכת המזון דאיכא צרייתא צאלו
דברים (צרכות ג). סוצורת דאינה טעונה כום ועוד דלמרינן צשמעתינן
אין אומרים הצב כום של צרכה פירוש לצדיל צרכת המזון אלא על
היין והני מילי דלא קבע סעודתיה עילוייה אלא קבע סעודתו עליו
צמברין עליו צרכת המזון וכל שכן אם הוה חמר מדינה מיהו רש"ס
מוחקו מן הספרים. מסקנא דמילתא מצדילין על השכר אם הוה חמר
מדינה ולא על הפת ולר"ת אין מקדשין נמי על הפת אך יש להסתפק
אם מקדשין על השכר: **טעם אינו מקדש.** פ"י עד למחר קודם
לאכילה ואם תאמר למאי דפי' לעיל אף ידיו יין ילאו כששתה צצית
הכנסת א"כ איך יקדש שוב צציתו ו"ל דלא מיקרי טעם כיון שלא
טעמו אלא מכום של צרכה: **אישתלי וטעיה מירי.** מה שמקשי'
השתא צבהתמן של צדיקים אין הקצ"ה מציא תקלה¹ י"ל דהכא
שהמאכל מותר אלא שהשעה אסורה אין שייך להקשות¹ וצמקום אחר
מפורש (גיטין ט). **שבקריה כרביה ס"ה.** פ"י צקונטרס רב
דרב הונא משמתימה ומימה דרב אסי נמי תלמידו של רב והלשון
משמע כרביה ולא רביה² אלא נראה כרביה כרב הונא (כדלמרינן)
צפ"צ דקדושין (דף מו). דרב ירמיה תלמידו של רב הונא דקאמר
נראין צברי תלמיד צר אלא תלמיד חצר דרב הוה: **צפ"צ**
תפלת השחר (צרכות ט). דקאמר ליה מני צדלת ולא קאמר ליה
מר צצרכות גרסינן צרוצ צפריס רב ירמיה וצקדושין רבי ירמיה:
אמר

אמר

א) ולעיל קה: קו: א; ב) [לעיל קו: א] ס"ד מרימ, ד) ועי' תוס' ב"ב ז': ד"ה מר יונקא, ס) ס"ד ריבן, א) [לעיל קה: זשי"ג], ז) ועי' תוס' שנת ט: ד"ה למא וכו' גרסתה הכא לטעום כלום, ח) פ"י מסיר הדעת כמו המסית שגא בדברים רבים והוא מתוק ומפתה בני אדם לשחות ואח"כ מנזר משון המפס מורסא ערוך ערך מפיס גרם מיקר ומפיס, ט) עירובין ע"ג, י) [משע שפי כ"א צפי' השכנים], יא) ז"ך קו: י) ו' כס"א: ומשנה, יב) ועי' תוס' עירובין ע"ג ד"ה אם ומוס' יומא דף פ. ד"ה היה ומוס' שנת דף עו: ד"ה ועמוד, יג) [שיך למשנה לעיל כ"ט: י) ו' ובפאדורהה דף שנת דף ע"ד דפוס פראג כתב מה"ל וקראת זאת התפלה מנחה מפני ששעה עשירית מן היום שנגדו כל חסד האלפון חטא חכו שמוכס לרוח היום ומתרגמין למנח יומא עכ"ל,

הגהות הב"ח

א) גפ' בעי מניה רב חסדא מרב הונא מהו לקדשי אשיכרא כל"ז: ב) ר"ש ד"ה מייסין ומפיס מנעין הן אבל בשעת שמי: א) שם ד"ה שפי וכו' ולהשכר בו לך מלל ומינת מערב נמתק: ד) שם ד"ה מנעמת וכו' שיטעום די ככל שהא:

לעיו רש"י

ברו"ש [בחי"ש], ש"כ שיעורים (בין בירה).

מוסף רש"י

מר ינוקא ומר קשישא. שני בנים היו לרב חסדא ושם שניהם שוין אלף קששא ולעיר קורין לו מר ינוקא (בחובות פ"ג: פ"ג ועי' תוס' ב"ב: ד"ה חח).

מוסף תוספות

א. ומלא לוגמיו דאמרינן הכא ע"כ לאו דוקא, אלא כתי שישלוקו לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו. ח' ה"ן. ב. ואי אפשר שהרי ככל הכוס אין צריך שיהא בו אלא רביעית. ט.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קו.

עין משפט נר מצוה

בד א מיי פ"ז מהל' נכרות (הל' טו) [ע"י נהג' מיי ע"ס ס"ק טן ופכ"ע מהל' שנת הלכה ח סמוך עשין כט טו"ש ע"ה ח"י ק"כ ק"כ וס' ערב ס"ט וס"י רפט ס"ג] וס' רלו ס"ג: ב [טו"ש ע"ה ח"י ק"כ ק"כ]: ג מה ג מיי פכ"ע מהל' שנת הלכה ז טו"ש ע"ה ח"י ק"כ ספ"ג וס' רע"א ספ"ג יג:

רבינו הגנאל

אמר רבה הלכתא טעם מקדש טעם מבריל, ומי שלא קדש בברכ' שבת מקדש והולך כל היום, ומי שלא הבריל במוצאי שבת מבריל כל היום כמרימא דמתני הוא שמענתא דרבא ליומיה. פ"י ובת טוה, לן אותה הלילה בלא אכילה. פ"י חמר מדינה, יין ששוחין בני המדינה ליה והוא יינם ואין להם זולתו. שבתא בת תליסר מאני. פ"י מסננות. כלומר הרוק כמלי אל כלי. מייסין ומפיס. פ"י מסיר הדעת, כמו המסית שבא (בדבריו) [בדבריו] רכין, והוא מתוק ומפתה בני אדם לשחותו ואחר [כך] מצטרף מלשון המפיס מורסא בשבת. רבה בר רב הנה מקדש אשיכרא במס' בתחלתו הריני נודר מן החרוצים כו'. ור' שמעון נמי הכתיב מייין ושכר יוד, והוא מבטי ליה לאסור יין מצוה כ"ן הירשוח, יין מצוה קידושא ואבדלהא, הרי הוא מושבע עליהן מחר טיני. אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתא חזרו ואמר הריני נודר איתא נזירות חלה אשבועה, ורבין הכתיב מכל. ההוא לאסור יין מצוה כ"ן (הירשוח פ"ג). וירושלמי בשבועות פ"ג שבועה שלא אוכל מצה בלילי הפסח דוקא ואוכל מצה בפסח, שבועה שלא אשב בצל, אסור לישוב בצל סוכה, שבועה שלא אשב בצל סוכה, לוקח וישב בצל סוכה. כתוב בספרי דבי רב מייין ושכר יודר לעשות יין מצוה כ"ן רשות. ת"ר אין אומרינן הבא כוס לברך אלא על היין, ואסיקנא לא אמרין אלא דלא קביע סעודתיה עילוייה אבל קבע לית לן בה. ת"ר אין מקדשין על השכר משום ר' שמעון אמרו מקדשין וטעימת יין כל שהוא. ר' יוסי אומר מלא לוגמיו. וכן תאני גידול מקדש וטעם מלא לוגמיו יצא ואם לאו יצא.

אמר רבא הילכתא טעם מקדש. וכן הלכה: **אמימר** מתני ל"ה ב'ו'. בסוף מילתיה גרסינן מדביל והולך כל היום כולו דאי לאו הכי היינו לישנא קמא והלכה כלישנא קמא דמדביל עד רביעי בשבת כדאמר רבי חיאל לעיל ונתעשה צאב שחל להיות צמו"ש נמי רגילין להבדיל אחר המענית וכן נסדר דרב עמרם: **ושמע מינה מבריל כל השבת בולא.** לא שמעינן מינה אלף כל היום אלף נקט הכי משום דהלכה כן:

אדורך ברבים ב'ו'. דקסדר בצרכים אין לו הפרה ואין הלכה כן אלף דוקא על דעת רבים אין לו הפרה וצמקוס אחר מפורש (גיטין דף לו:). **אם טעם מלא לוגמא יצא.** וכדמפרש ציומא (דף פ. כ) כל שאילו מסלקו ללד אחד יראה כמלא לוגמיו והוי פחות מרביעית כדאמרינן התם אלף מלא לוגמיו אמרינן התם דהוי יומר מרביעית לנקמן שהוא רוב רביעית דאמרינן לקמן והוא דשמה רובא דכסא דוקא לאלף ציוני אלף לעוג מלך הצפן צעי טפי כדאמרינן התם: **סמוך למנחה.** הימה אמאי קרי ליה מנחה דאי משום דמנחה הימה קריצה צין הערצים הלא גם בשחר קריצה מנחת ציומינן ומנחת תמיד וי"ל בשחר יש גם אחר תפלת שחרית ועוד דאמרינן צפרק קמא דצרכות (דף ו:). הוי זכיר בתפלת מנחה שאף אליהו לא נענה אלף בתפלת מנחה ושמא שבעת הקרנת מנחה נענה ולכן קרי ליה תפלת מנחה שאו היה שעת רלון: **ואתי**

תחליפא בר אבימי אמר שמואל כשם שאין מקדשין עליו כך אין מברילין עליו לוי שדר ליה לר' שיכרא בר תליסר מגני טעמיה הוה בסים טובא אמר כגון זה ראוי לקדש עליו ולומר עליו כל שירות ותושבחות שבעולם בליליא צעריה אמר **מיסרן ומפיס אמר רב יוסף אדור ברבים דלא אישתי שיכרא אמר רבא אישתי מי זוריון ולא אישתי שיכרא ואמר רבא אישתי שיכרא מאן דמקדש אישכרא רב אישכחיה רב הונא דקדיש אישכרא אמר ליה שרי אבא למיקני איסתירי משיכרא ת"ר אין מקדשין אלא על היין ואין מברכין אלא על היין אטו אישכרא ואמאי מי לא מברכין עליהו שהכל נהיה בדברו אמר אביי הכי קאמר אין אומרים הבא כוס של ברכה לברך אלא על היין ת"ר אין מקדשין על השכר משום ר' אלעזר בר רבי שמעון אמרו מקדשין מטעימת יין כל שהוא ר' יוסי בר יהודה אומר מלא לוגמא אמר רב הונא אמר רב וכן תני רב גידול דמן גרש **המקדש וטעם מלא לוגמא יצא ואם לאו לא יצא** אמר רב נחמן בר יצחק אנא תנינא לה לא גידול בר מנשיא ולא גידול בר מניומי אלא גידול סתמא למאי נפקא מינה למירמא דיד' אדידיה: **סמוך למנחה:** איבעיא להו סמוך למנחה גדולה תנן או דילמא סמוך למנחה קטנה תנן סמוך למנחה גדולה תנן ומשום פסח דילמא אתי למימשך ואתי**

ר' אבין אמר ר' יוסף אדור ברבים דלא אישתי שיכרא אמר רבא אישתי מי זוריון ולא אישתי שיכרא מאן דמקדש אישכרא רב אישכחיה רב הונא דקדיש אישכרא אמר ליה שרי אבא למיקני איסתירי משיכרא ת"ר אין מקדשין אלא על היין ואין מברכין אלא על היין אטו אישכרא ואמאי מי לא מברכין עליהו שהכל נהיה בדברו אמר אביי הכי קאמר אין אומרים הבא כוס של ברכה לברך אלא על היין ת"ר אין מקדשין על השכר משום ר' אלעזר בר רבי שמעון אמרו מקדשין מטעימת יין כל שהוא ר' יוסי בר יהודה אומר מלא לוגמא אמר רב הונא אמר רב וכן תני רב גידול דמן גרש **המקדש וטעם מלא לוגמא יצא ואם לאו לא יצא** אמר רב נחמן בר יצחק אנא תנינא לה לא גידול בר מנשיא ולא גידול בר מניומי אלא גידול סתמא למאי נפקא מינה למירמא דיד' אדידיה: **סמוך למנחה:** איבעיא להו סמוך למנחה גדולה תנן או דילמא סמוך למנחה קטנה תנן סמוך למנחה גדולה תנן ומשום פסח דילמא אתי למימשך ואתי

כל השנה כדאמרין לעיל [קו:] עד יום רביעי: **פירוואא.** שכר שעורים בלשון לע"ז צרו"ש: **והאיני.** שכר תאנים: **ואסני.** שכר תותים: **שיכרא.** שכר תמרים: **זר תליסר מגני.** שנתנו מים על התמרים ואחר שזבו נתן על תמרים אחרים וכן הביא תמרים עד י"ג פעמים: **מייסרן ומפיס.** מלעריין (ט) ובשעת שמה מפיסין הן כלומר טובים הן וראוי לומר עליהן קידוש והבדלה: **אדור ברבים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת הפשתן: **שרי ליה אבא.** התחלת לעשות שכר ולהשתכר בו (א) מערב לך הוא יפה צעינך ומהקדש אתה עליו: **כוס של צרכי.** צרכהמ"ז: **מעעמא יין ככל שהא.** אותה טעימה שאמרו המצרך לרין שיטעום (ז) ככל שהא: **מנחה גדולה.** משבע שעות ומנחה ולמעלה זמן הקרבת תמיד כשאתה צא להקדימו: **ומשום פסח.** שמא יש צטעודה וימנע ויפסע מעשות פסח: **או**

רשב"ם
כל השנה כולה. כדאמרינן לעיל עד יום רביעי. והכי קי"ל כרצב דאמר טעם מקדש ואם שכח ולא קידש מקדש למחר כל היום כולו וכן טעם מנדיל ואם לא הבדיל מנדיל והולך עד יום רביעי: **בזם טווח.** לן מעונה של אכל וקרא הוא צדיאל (י): **חמר מדינה.** אין יין אחר צעיר הזאת כי אם שכר הלך מנדילין צו וכן הלכה. אלף מים לא איקרו חמר מדינה ואין מנדילין על המים אפילו היכא לייכא שכי ריין: **שמעמא מינה סתם.** ג' צברים צדידרי הבדלה. ואף על גב דשמעינן מינה דמנדילין על חמר מדינה לע"פ אפיני יין לא חשיב דלא אירי אלף צפרד הבדלה אי נמי מילתא דפשיטא הוא דכיון דאין יין אחר צעיר טוב לו שיבדיל על השכר משלל יבדיל כלל: **מהו לקדושי אשיכרא.** צמקוס שאין יין: **פירוואא.** שכר שעורין: **והאיני.** שכר תאנים: **ואסני.** שעורין שכר מפרי סנה כגון תותין. והללו חסונין יומר מסתם שכר שלהם שהיה של תמרים: **אלף אבדוני מנדילין.** חליצה דרב: **תליסר מגני.** שנתן המים על תמרים ואח"כ נותנן על התמרים אחרים וכן הביא אחרים עד שלש עשרה פעמים. ומגני נראה שהא לשון אשר מוגן לרין צידך (בבאשית יד) ומתרגמין ומסר והוא לשון מסך כן השיכרא היה כותש ג"כ ומשירט התמרים חדשים שלש עשרה פעמים: **לעריה.** שלשול. דתמרים משלשין כדאמר' צמקוס (דף י:): **מיסרן ומפיס.** צמניה. וכי מי שמלער

ראוי הוא לפייס ולרצות להקצ"ה ולומר עליו קידוש: **אדור ברבים.** נדר שאין לו הפרה: **מי זוריון.** מי משרת הפשתן: **שרי ליה אבא.** התחיל לעשות שכר ולהשתכר בו ויפה צעינך ומקדש אתה עליו: **ואין מצרכי.** צרכת המזון כדמפרש לקמן: **כוס של צרכי.** צרכת המזון: **ה"מ דלא קבע עליה אלף קבע עליה לים לן צה** לא גרסינן כלל: **מעעמא יין כן שהא.** אותה טעימה שאמרו המצרך לרין שיטעום אותה טעימה די ככל שהא: **וטעם מלא לוגמא יאל ואם לאו לא יאל.** והכי הילכתא. והוא שלף טעם אחד מכל המסוצין אלף טעם אחד מהם יאלו כולן ידי חובתה וטעם שלף טעמו: **אמר רב נחמן בר יצחק אנא תנינא לה.** להיהא מתניתא דרב גידול (דמנחה) אלף איני מוכיר מי הוא שמא גידול צר מנשיא או גידול דמן גרש: **מנחה גדולה.** משש שעות ומנחה ולמעלה דהיינו זמן עשיית תמיד הערב כשאתה צא להקדימו כגון בערב הפסח שחל להיות בערב שנת שששש צה ומנחה והפסח אחריו כדאמרינן בתמיד נשחט (לעיל דף נה:). **ומשום פסח.** שמא יש צטעודה ויפסע מעשות פסח:

א) [לפניו שם צמיר (ד' ד') הני' ורבין ממי הא רבש ליה לאסור יין מליה כ"ן שבות ח"כ למא קול מין מלי ושכר שימ' מתני ע"כ ווני רבני אלו מיון ו"ע"]